

Program edukacyjny MultiBezpieczeństwo

Scenariusz VII zima

Scenariusz jest integralną częścią programu edukacyjnego „MultiBezpieczeństwo”, który został przygotowany przez Fundację MultiSport we współpracy z ekspertami.

Cel główny:

Rozwinięcie u uczniów umiejętności rozumienia mechanizmów rządzących zagrożeniami, które występują zimą oraz logicznego łączenia tego, co wiedzą, co czują i co robią, tak aby ich decyzje były wynikiem krytycznego myślenia, a nie podążaniem za zewnętrzną listą zakazów i nakazów.

Cele szczegółowe:

Po zakończeniu zajęć uczeń:

- 1. Potrafi odróżnić fakty i mity** dotyczące zimowego bezpieczeństwa.
- 2. Rozpoznaje bezpieczne i ryzykowne zachowania zimą** i potrafi je umieścić w „Kuli śnieżnych decyzji”.
- 3. Łączy własne doświadczenia z zimy z konkretnymi mechanizmami.**
- 4. Potrafi w małej grupie analizować sytuacje ryzyka** (na lodzie, stoku, drodze, w mrozie).
- 5. Ćwiczy myślenie przyczynowo-skutkowe**, analizuje "co się dzieje pod lodem", "co może się stać", "co mogę zrobić inaczej".
- 6. Rozwija umiejętność współpracy** (role w grupie, dzielenie się zadaniami, aktywne słuchanie).
- 7. Potrafi nazwać minimum jedną zmianę w swoim zachowaniu zimą.**

Metody pracy:

- **Gra stacyjna** (4 obszary "Zimowego detektywa").
- **Burza mózgów i mapa skojarzeń** (praca w grupach).
- **Praca na grafice warstwowej** („Kula śnieżnych decyzji”).
- **Analiza sytuacji problemowych.**
- **Mini-drama / odgrywanie ról.**
- **Rozmowa kierowana** (pytania pogłębiające, refleksja).
- **Elementy ruchowe** (przejścia między stacjami, ćwiczenie „chodu pingwina”).

Czas zajęć:

- Wariant pełny: 2 × 45 min (rekomendowany),
- Wariant skrócony: 45 min (z uproszczeniem gry w bloku IV).

Przed zajęciami:

1. Zapoznaj się z wiedzą dla nauczyciela i rodzica zebraną w części 7 „Zima” w przewodniku „MultiBezpieczeństwo dzieci i młodzieży”, który pobierzesz ze strony www.multibezpieczenstwo.pl. Wiedza zebrana w przewodniku jest Twoim zapleczem merytorycznym, nie czytaj przewodnika dzieciom.
2. Przygotuj potrzebne materiały zgodnie ze spisem.
3. Stwórz z ławek i krzeseł 4 wyspy do pracy w grupach:
 - stacja 1: lód i zaspy,
 - stacja 2: sporty zimowe,
 - stacja 3: droga i chodnik,
 - stacja 4: pogoda i zdrowie - to centralne miejsce zajęć, w którym znajdzie się "Kula śnieżnych decyzji".

Spis materiałów:

1. Do wyświetlenia na zajęciach:
 - prezentacja multimedialna, którą pobierzesz ze strony internetowej www.multibezpieczenstwo.pl.
2. Do wydrukowania i wręczenia uczniom (materiały do pobrania ze strony internetowej www.multibezpieczenstwo.pl):
 - karta pracy „Kula śnieżnej decyzji” (1 na grupę),
 - karteczki z wyciętymi hasłami do "Kuli śnieżnych decyzji" (1 zestaw na grupę),
 - karty pracy do stacji „Zimowy detektyw” (4 zestawy, po 1 na grupę),
 - karty z mini-wiedzą do stacji „Zimowy detektyw” (1 na stację).
3. Do zgromadzenia:
 - karteczki samoprzylepne,
 - mazaki / flamastry,

- taśma / magnesy do umieszczenia prac dzieci na tablicy lub ścianie,
- minutnik (np. w telefonie).

Rozpoczęcie zajęć

„Zimowe skojarzenia” to wprowadzenie do zajęć, które ma na celu uruchomienie emocji i skojarzeń. W tym ćwiczeniu łączysz pamięć epizodyczną (doświadczenia ucznia) z wiedzą, którą za chwilę przekażesz. To aktywuje u uczniów własne ślady pamięciowe, dzięki czemu będzie im łatwiej przyswoić nowe informacje.

W trakcie tego ćwiczenia uczniowie siedzą w ławkach. Ćwiczenie możesz zrealizować na dwa sposoby:

- jeżeli masz do dyspozycji tablicę interaktywną lub rzutnik z ekranem, wyświetl uczniom slajd numer 2 z prezentacji;
- jeżeli nie chcesz korzystać z prezentacji, narysuj na tablicy dużą „plamę śniegu” i podziel ją na trzy części: co zimą jest super?; co nas męczy zimą?; co zimą może być groźne.

Propozycja komentarza nauczyciela:

Zima bywa piękna, ale musimy pamiętać, że zmienia zasady świata, który nas otacza. Śnieg oraz lód pokrywają ulice, pagórki, drzewa. Sprawiają, że widzimy tylko białą powłokę. Ale pod spodem cały czas działają fizyka, biologia i nasze emocje. Dzisiaj spróbujemy razem zrozumieć zimę. Odkryjemy, co się dzieje z naszymi ciałami na mrozie, z drogą, ze śniegiem. Zaczniemy od tego, co już wiecie, co przeżyliście i co czujecie.

Rozdaj uczniom małe samoprzylepne karteczki i poproś:

Napiszcie po jednym skojarzeniu do każdej części grafiki, którą widzicie:

- coś, co zimą jest super,
- coś, co was męczy,
- coś, co uważacie za ryzykowne albo co kiedyś was wystraszyło.

Uczniowie podchodzą do ekranu lub tablicy i przyklejają karteczki w odpowiednie miejsca (bądź zbiera je i przykleja nauczyciel). Wybierz 2-3 karteczki z każdej kategorii, nie oceniaj ich, ale dopytuj o ich zawartość: co sprawia, że to jest super?; czy ta sama rzecz męczy też latem?; co było w tym najstraszniejszego?

Przejdźcie do II bloku: dzikie ślizgawki

W tym bloku wykorzystaj prezentację wprowadzającą do ćwiczenia „Zimowy detektyw - co dzieje się pod lodem?”.

Ta część lekcji przygotowuje uczniów do samodzielnej analizy mechanizmów, z którymi mają styczność zimą. Tym samym wprowadzamy elementy myślenia krytycznego, które wykorzystamy w późniejszej grze.

Propozycja komentarza nauczyciela:

Detektyw to osoba, która łączy ze sobą różne informacje, jest w stanie dotrzeć do tego, co ukryte, a dzięki temu odkrywa prawdę o tym, co nas otacza. Dzisiaj to Wy będziecie detektywami i razem wyruszymy tropić zasady, którymi kieruje się zima.

Wyświetl slajd numer 3 i powiedz uczniom:

Detektyw na tropie zimowych zasad szuka odpowiedzi na cztery pytania. Co nas kusi w jakimś zachowaniu? Co dzieje się pod spodem, czyli czego nie dostrzegamy w pierwszej chwili? Co się może stać? Jaka nauka z tego płynie dla nas, czyli czego z tego możemy się nauczyć?

Wyświetl slajd numer 4 i poproś uczniów, aby opisali sytuację, którą widzą na zdjęciu. Następnie podążając za pokazanymi wcześniej pytaniami przeprowadź rozmowę kierowaną na temat dzikich ślizgawek na zamrożonych rzekach i jeziorach. Zaczynij od pytania, co kusi uczniów w lodzie i ślizgawkach. W poprowadzeniu rozmowy kierowanej pomoże Ci wiedza, którą zgromadziliśmy w przewodniku „MultiBezpieczeństwo dzieci i młodzieży”. Dodatkowo na slajdach 5-12 znajdziesz pomoc graficzną, która pomoże dzieciom w znalezieniu odpowiedzi na pytanie „co kryje się pod spodem, czyli czego nie widzimy na pierwszy rzut oka?”.

Podczas pozostałych dwóch pytań pozostaw wyświetlony slajd numer 12, na którym uczniowie widzą przekrój dzikiego lodowiska z informacją, co znajduje się w poszczególnych warstwach. Ta ilustracja ułatwi znalezienie odpowiedzi na pytania „co się może stać?” oraz „Jaka zasada bezpieczeństwa nam się z tego wyłania?”.

Przejdźcie do bloku III: poznajemy zasady bezpieczeństwa

W tym ćwiczeniu przeprowadzisz uczniów przez analizę przygotowanych stwierdzeń. Podziel klasę na 4-5 grup i wręcz każdej z nich wydrukowaną planszę „Kula śnieżnych decyzji” oraz kopertę z wyciętymi hasłami.

Wyświetl slajd numer 13 i powiedz uczniom:

Wyobraźcie sobie, że każda wasza zimowa decyzja jest jak lekkie popchnięcie śnieżnej kuli na zboczu. Niektóre ruchy sprawiają, że kula zwalnia i zatrzymuje się w bezpiecznym miejscu. Inne przyspieszają kulę tak, że trudno ją zatrzymać. Ta kula ma trzy warstwy. W samym środku jest jej lodowy rdzeń, to prawdziwa, sprawdzona wiedza. Kolejną warstwą, która jest przyklejona do rdzenia są bezpieczne wybory. Na zewnątrz, tam gdzie przykleja się świeży śnieg są ryzykowne pomysły.

Zadanie dla grup:

Posegregujcie hasła na RDZEŃ, czyli fakty i mechanizmy, na WARSTWĘ ŚRODKOWĄ, czyli bezpieczne zachowania oraz na WARSTWĘ ZEWNĘTRZNA, czyli zachowania ryzykowne oraz mity. Przy co najmniej 2 hasłach dopiszcie w 1–2 zdaniach: kiedy coś takiego wydarzyło się Wam lub komuś, kogo znam? Jak się wtedy czuliście lub jak się czuła ta osoba?

Jeżeli prowadzisz lekcję ze starszymi uczniami poproś, aby przy 1–2 faktach opisali mechanizm (krótkie, obrazowe wyjaśnienie), który wiąże się z tymi faktami, przykłady takich mechanizmów: lód nie ma równej grubości, ponieważ rzeka cały czas płynie pod spodem; mokre rękawiczki wychładzają szybciej dłonie, ponieważ woda przewodzi ciepło i odbiera je skórze; śnieg odbija promienie UV, co sprawia, że słońce świeci z góry i z dołu jednocześnie.

Po 8 minutach pracy w grupie poproś każdą grupę o przyklejenie 2–3 haseł na dużej kuli, którą wyświetlasz korzystając z prezentacji lub którą narysujesz na tablicy. Omów na forum wyniki pracy, zacznij rozmowę od tych pytań:

- Które hasło najbardziej was zaskoczyło?

- Czy jest coś, co całe życie uważaliście za prawdę, a okazuje się mitem?
- Które z zachowań ryzykownych wydawały się wam niewinne, a po zastanowieniu jednak uznaliście je za niebezpieczne?

Poniżej zestawienie wszystkich haseł, które dzieci znajdą na kartach (do pobrania ze strony www.multibezpieczenstwo.pl, wydrukowania i pocięcia).

Warstwa 1, fakty:

- Lód nie zawsze jest tak gruby, jak wygląda. Może być cienki nawet przy dużym mrozie.
- Mróz i wiatr sprawiają, że odczuwalna temperatura jest niższa niż na termometrze.
- Mokre rękawice wychładzają szybciej niż zimne powietrze.
- Słońce może nawet zimą poparzyć oczy i skórę.
- Śnieg i lód na dachach mogą tworzyć ciężkie sople i nawisy, które spadają.
- Smog zimą może sprawić, że intensywny ruch na dworze jest niekorzystny dla płuc

Warstwa 2, bezpieczne zachowania:

- Chodzę ostrożnie po śliskim, stawiam krótkie kroki, mam wolne ręce, nie biegnę.
- Sprawdzam podłoże przed zjazdem na sankach.
- Nie wchodzę na naturalny lód, niezależnie czy to staw, jezioro, czy rzeka.
- Informuję dorosłych, dokąd idę i kiedy wracam.
- Ustalam z kolegami miejsce zbiórki i go nie zmieniam.
- Ubieram się warstwowo, pilnuję, żeby rękawice i buty były suche.
- Pomagam, gdy ktoś upadnie (nie wyśmiewam tej osoby, ani nie nagrywam).
- Zatrzymuję grupę, gdy zaczyna robić coś ryzykownego.
- Odsuwam się od pędzących sanek, nart, desek.

- Obserwuję swoje ciało i reaguję gdy jest mi za zimno albo „dziwnie obojętnie”.

Warstwa 3, zachowania ryzykowne i mity:

- Bieganie po oblodzonym chodniku.
- Zjeżdżanie z góry „na szybko”, po co tracić czas na sprawdzanie terenu.
- Wchodzę na lód, bo inni weszli.
- Budowanie tuneli w zaspach przy drodze.
- Gonitwy, przepychanki na śliskich schodach.
- Ignorowanie sygnałów z ciała (drżenie, odrętwienie, senność).
- Nagrywanie czyjegoś upadku i wrzucanie filmu do sieci.
- Kulig ciągnięty przez samochód.
- Jak lód jest biały, to na pewno jest gruby.
- W rękawiczkach nie da się odmrozić rąk.
- Na górze śnieżnej zawsze jest miękko i bezpiecznie.
- Młodzi mają lepszy refleks, nic im się nie stanie nawet na śliskim chodniku.
- Skoro wszyscy tak robią, to jest bezpiecznie.

Przejdźcie do bloku IV: gra „Zimowy detektyw”

W tym bloku przechodzimy od rozmowy o zimie i porządkowania informacji do ćwiczenia myślenia przyczynowo-skutkowego. Uczniowie nie słuchają już o zagrożeniach, ale zaczynają je rozpoznawać, analizować i nazywać własnymi słowami. Rolą nauczyciela w tej części nie jest przekazywanie wiedzy, lecz stworzenie warunków, w których uczniowie sami odkrywają, dlaczego zimą niektóre sytuacje są ryzykowne i czy mogą postępować inaczej, aby to ryzyko ograniczyć.

Uczniowie będą pracować na konkretnych scenach i doświadczeniach, które podzieliliśmy na cztery stacje (1) lód i zasy, (2) sporty zimowe, (3) droga i chodnik, (4) pogoda i zdrowie. Praca stacyjna pozwala wejść w rolę badaczy. Zamiast jednej, wspólnej rozmowy wprowadzamy cztery równoległe procesy

myślenia, które na końcu łączymy w całość. Dzięki temu każdy uczeń ma przestrzeń do wypowiedzi.

Narracja detektywistyczna nie jest dodatkiem fabularnym, ale narzędziem dydaktycznym. Pomaga uczniom przyjąć postawę ciekawości zamiast obrony. Uczniowie nie muszą się tłumaczyć ani uważać, żeby udzielić dobrej odpowiedzi. Mają odkrywać, sprawdzać, dopytywać i formułować wnioski. Uczniowie uczą się przechodzić od obserwacji do konsekwencji i dalej - do decyzji. To podejście, dzięki któremu bezpieczeństwo przestaje być hasłem, a zaczyna być umiejętnością.

Organizacja pracy przed rozpoczęciem gry

Zanim rozpocznesz grę, podziel klasę na cztery zespoły. Każdy zespół powinien liczyć 4-5 osób. Ważniejsze od liczby osób w grupie jest to, aby każdy uczeń miał swoją rolę, bo to porządkuje pracę i zapobiega biernemu byciu obok. W każdej stacji połóż cztery jednakowe karty pracy (po 1 na każdą grupę, która odwiedzi stację) i poproś uczniów, aby w każdej grupie ustalili role. Wytlumacz krótko, że w prawdziwym śledztwie każdy odpowiada za inny fragment pracy. W grupach pojawią się role czytającego, odkrywcy, notującego, pilnującego czasu i, jeśli grupa jest większa, prezentującego. Nie narzucaj ról z góry. Pozwól uczniom wybrać je samodzielnie, to zwiększa ich odpowiedzialność za przebieg zadania.

Każda grupa rozpoczyna pracę w innej stacji. W wariantcie czasowym 2 x 45 minut uczniowie będą się przemieszczać między stacjami zgodnie z ruchem wskazówek zegara. Dzięki temu wszystkie grupy odwiedzą każdą stację, a uczniowie skonfrontują się z różnymi typami zagrożeń. Jeżeli masz do dyspozycji tylko 45 minut, każda grupa będzie pracowała przy tylko jednej stacji, a na koniec pomożesz wszystkim wymienić się doświadczeniem.

Wprowadzenie fabularne do otwarcia gry:

Od tej chwili pracujecie jako Zimowi Detektywi MultiBezpieczeństwa. Każda grupa dostanie swój fragment zimowego świata. Waszym zadaniem nie jest powiedzieć, że coś jest niebezpieczne. Waszym zadaniem jest odkryć:

- co w tej sytuacji jest kuszące,
- co dzieje się pod spodem, czyli czego nie widzimy na pierwszy rzut oka,
- co może się stać,

- jak zamienić to w mądrą decyzję.

Warto dodać jedno zdanie, które ustawi atmosferę pracy:

To nie jest test i nie ma jednej idealnej odpowiedzi. Liczy się sens i sposób myślenia, a nie szybkość.

Jak prowadzić uczniów w trakcie gry

Upewnij się, że uczeń czytający faktycznie czyta scenkę na głos, a nie po cichu. To ważne, bo wspólne słuchanie uruchamia wyobraźnię całej grupy. Ustaw minutnik na 6-7 minut i pozwól grupom pracować samodzielnie. Na ekranie możesz wyświetlić ponownie slajd nr 3, na którym są pytania młodych detektywów.

W trakcie pracy przemieszczaj się między zespołami. Nie poprawiaj odpowiedzi i nie oceniaj ich trafności, zamiast tego zadawaj pytania, które pogłębiają myślenie. Jeśli widzisz, że grupa zatrzymuje się na poziomie „bo jest ślisko” albo „bo to niebezpieczne”, dopytaj: dlaczego?, jaki mechanizm tu działa?, czego nie widać na pierwszy rzut oka? Te pytania są ważniejsze niż jakiejkolwiek dopowiedzenie z Twojej strony. Możesz też wykorzystać wydrukowane karty z mini-wiedzą i dać je uczniom, aby naprowadzić ich na zimowe mechanizmy.

Po upływie czasu wyraźnie zatrzymaj pracę i poproś uczniów o przejście do kolejnej stacji. Zaznacz, że materiały zostają na stolikach, a grupy przesuwają się dalej. Traktuj zmianę stacji jako element gry, a nie przerwę, dlatego zmiana powinna być szybka, sprawna i bez chaosu.

Ten sam schemat działania powtarzamy w każdej stacji. Dzięki temu uczniowie szybko orientują się, że zawsze szukają odpowiedzi na te same pytania, tylko w innym kontekście.

Najważniejsze informacje o poszczególnych stacjach

- **Stacja nr 1 "lód i zaspy"** dotyczy jednego z najbardziej podstępnych zimowych zagrożeń, czyli sytuacji, które wydają się bezpieczne, bo są znajome i pozornie „miękkie”. Naturalny lód i zaspy działają jednak jak pułapki poznawcze. Uczniowie widzą powierzchnię, ale nie widzą procesów, które dzieją się pod spodem. Celem tej stacji jest przesunięcie ich myślenia z poziomu jak to wygląda na poziom jak to naprawdę działa.

Nie straszymy zimną wodą i nie powtarzamy hasła „nie wchodź na lód”. Zależy nam, aby uczniowie zrozumieli, dlaczego nawet dorosły nie jest w stanie ocenić bezpieczeństwa lodu na oko i dlaczego śnieżna zaspą, która wygląda jak niegroźny puch, może zachowywać się jak ciężka, zbita masa.

Jeśli zauważysz, że grupa podczas pracy reaguje hasłem „bo to niebezpieczne”, zatrzymaj ich pytaniem „Zatrzymajmy się na chwilę. Co w tej sytuacji sprawia, że ktoś w ogóle chce to zrobić?”.

- **Stacja nr 2 "sporty zimowe"** dotyczy momentu, w którym przyjemność i adrenalina spotykają się z fizyką ciała. Sporty zimowe są atrakcyjne, szybkie i dają poczucie mocy, ale właśnie dlatego łatwo w nich zignorować sygnały ostrzegawcze. Celem tej stacji jest pokazanie, że upadek nie jest pechem, tylko zjawiskiem, które można rozumieć, a dzięki temu podejmować po nim lepsze decyzje.

Nie zniechęcamy do sportów zimowych ani nie budujemy lęku. Uczniowie muszą zrozumieć, co dokładnie dzieje się z ciałem w momencie nagłego hamowania i dlaczego hasła typu „nic mi nie jest” bywają mylące.

Jeśli grupa w trakcie analizy scenki przechodzi do wniosków typu „bo się popisuje” albo „bo nie myśli”, zatrzymaj ich pytaniem „co w tej sytuacji sprawia, że trudno przerwać zabawę i się zatrzymać, nawet jeśli coś zabolalo?”.

- **Stacja nr 3 "droga i chodnik"** dotyczy sytuacji, które uczniowie znają najlepiej i przez to najczęściej je bagatelizują. Chodnik, przejście dla pieszych, skrót przez osiedle nie kojarzą się z ryzykiem, bo są codziennością. Celem tej stacji jest pokazanie, że zimą te same miejsca działają według zupełnie innych zasad niż latem, i że niewielkie decyzje, podejmowane odruchowo, mogą znacząco zwiększać albo zmniejszać ryzyko.

Nie strasz ruchem drogowym ani nie powtarzaj reguł w stylu „nie biegaj po lodzie”. Zamiast tego pomóż uczniom zrozumieć fizykę poślizgu i widoczności oraz to, jak ich własne ciało zachowuje się na śliskiej nawierzchni.

Jeżeli w trakcie analizy scenki grupa szybko formułuje hasło „bo jest ślisko”, zatrzymaj ich pytaniem „co dokładnie robią bohaterowie scenki, co na lodzie działa przeciwko nim?”.

- **Stacja nr 4 "pogoda i zdrowie"** dotyczy zagrożeń, które nie dzieją

się nagle, tylko narastają po cichu. W przeciwieństwie do upadku czy poślizgu, organizm nie zawsze wysyła wyraźny sygnał stop. Często jest wręcz odwrotnie, pojawia się złudne poczucie, że już nie jest tak zimno, albo że da się jeszcze wytrzymać. Celem tej stacji jest więc nauczanie uczniów czytania sygnałów z własnego ciała i zrozumienia, że pogoda zimą działa na organizm inaczej, niż pokazuje to sam termometr. Uczniowie mają zobaczyć, że mróz, wiatr, wilgoć, słońce odbijające się od śniegu i zanieczyszczone powietrze tworzą układ naczyń połączonych. Uczniowie muszą zrozumieć, kiedy ciało próbuje się bronić, a kiedy zaczyna przegrywać.

Jeśli podczas pracy grupy pojawi się komentarz typu „przecież -4 stopnie to nie mróz”, dopytaj: „a co zmienia wiatr?” albo „a co się dzieje, gdy rękawiczki są mokre?”.

Rola nauczyciela podczas gry

W tym bloku jesteś moderatorem i towarzyszem śledztwa. Nie prowadzisz wykładu i nie zdradzasz prawidłowych odpowiedzi. Twoje interwencje mają charakter pytający i porządkujący. Jeśli pojawia się uproszczenie, zatrzymaj je pytaniem. Jeśli pojawia się dobra intuicja, wzmocnij ją, prosząc ucznia o doprecyzowanie.

Unikaj ocen typu „dobrze” lub „źle”. Zamiast tego możesz mówić: to ciekawe, zatrzymajmy się przy tym, sprawdźmy, co z tego wynika. Taki język buduje przestrzeń do myślenia, a nie do zgadywania oczekiwań nauczyciela.

Zamykanie gry stacyjnej

Gdy ostatnia grupa skończy pracę w ostatniej stacji (lub w wariancie 1 x 45 minut, gdy grupy skończą pracę przy przydzielonej im stacji) nie przechodź od razu do podsumowania treści. Najpierw domknij sam proces gry. Powiedz uczniom, że za chwilę wspólnie sprawdzicie, jakie tropy zebrali jako detektywi i jak te wnioski połączą się w jedną mapę zimowych ryzyk. Ten moment jest ważny, ponieważ pozwala uczniom mentalnie przejść z pracy w małych grupach do wspólnej refleksji, która nastąpi w ostatniej części lekcji.

Aby podsumować grę poproś uczniów, którzy przyjęli rolę prezentującą o podejście do stacji numer 1. Poproś, aby każdy z nich zaprezentował najważniejszy wniosek grupy, czyli tak zwany żeton wiedzy. Jeżeli pojawią się duże rozbieżności, wywołaj dyskusję. Pamiętaj jednak, że jej celem nie jest

ocena wniosków, a ustalenie, dlaczego (w jaki sposób) grupa doszła do takiego wniosku. Powtórz ten przebieg przy każdej ze stacji.

Zakończenie lekcji

Aby utrwalić umiejętności uczniów, na koniec podsumuj i uporządkuj wiedzę wprowadzając Złotą Piątkę zimowego MultiBezpieczeństwa. Pomoże w tym prezentacja. To moment, w którym pokazujesz uczniom sens tego, co robili na stacjach, i jak mogą przełożyć to na własne decyzje.

Propozycja komentarza nauczyciela:

Zwróćcie uwagę na jedną rzecz. Przez całą lekcję ani razu nie mówiliście "bo tak", "bo nie wolno". Za każdym razem mówiliście o tym, co dzieje się pod lodem, co dzieje się z ciałem po upadku, jak działa mróz, wiatr i smog oraz dlaczego na drodze zimą jest inaczej niż latem. Aby być bezpiecznym, musimy rozumieć, dlaczego jedne zachowania pomagają nas chronić, a inne mogą spowodować na nas kłopoty. Teraz zbierzemy to wszystko w Złotą Piątkę Zimowego MultiBezpieczeństwa. To nie będą zasady z podręcznika. To będzie podsumowanie tego, co sami odkryliście jako zimowi detektywi.

Następnie wprowadzasz Złotą Piątkę punkt po punkcie (slajdy 16-12). Nie odczytuj mechanicznie zasad, ale łącz każdy element z wcześniejszą pracą uczniów. Każdy punkt krótko komentuj i osadzaj w doświadczeniu klasy.

Propozycja komentarza nauczyciela do pierwszej zasady:

Pierwsza zasada dotyczy lodu. Łyżwy będą bezpieczne tylko na oficjalnym lodowisku. Na naturalny lód nie wchodzi. I nie dlatego, że ktoś tego zabrania, tylko dlatego, że nie da się ocenić grubości lodu na oko, a śnieg zasłania słabe miejsca. Dokładnie to odkrywaliście w pierwszej stacji.

Propozycja komentarza nauczyciela do drugiej zasady:

Druga zasada mówi o sportach zimowych. Kask i gogle UV są dla nas standardem, a nie dodatkiem. Sprawdzamy warunki i pogodę. To nie jest kwestia odwagi czy umiejętności. To kwestia prędkości, światła odbijanego od śniegu i tego, że ciało przy dużej prędkości nie zawsze daje jasny sygnał ostrzegawczy, gdy dzieje się coś niedobrego.

Propozycja komentarza nauczyciela do trzeciej zasady:

Trzecia zasada dotyczy ciała. Jeśli po upadku boli głowa, kolano albo nadgarstek, kończę jazdę i mówię o tym dorosłemu. Brak bólu w pierwszej chwili nie oznacza, że nic się nie stało. O tym mówiliście bardzo konkretnie przy analizie upadków.

Propozycja komentarza nauczyciela do czwartej zasady:

Czwarta zasada to widoczność. Odblaski i jasne elementy dają kierowcy szansę, żeby nas zobaczyć. Zimą jest ciemniej, światło odbija się od śniegu i mokrej drogi, a bez odblasku kierowca widzi pieszego dużo później, niż pieszy myśli.

Propozycja komentarza nauczyciela do piątej zasady:

Piąta zasada dotyczy zdrowia. Nie dopuszczam do wychłodzenia, patrzę na temperaturę odczuwalną i jakość powietrza. Ciało nie zawsze ostrzega nas głośno. Czasem daje bardzo ciche sygnały, które łatwo zignorować.

Po przejściu przez całą Złotą Piątkę nie przyspieszaj. To moment, w którym uczniowie porządkują sobie w głowie całą lekcję. Zadaj klasie pytanie, na przykład:

- Która z tych zasad najbardziej was zaskoczyła?
- Którą najłatwiej zastosować od jutra?

Na sam koniec przejdź do osobistego domknięcia. Rozdaj uczniom niewielkie karteczki i powiedz:

Nie chcę, żebyście zapamiętali całą lekcję. Chcę, żeby każdy z was zapamiętał jedną rzecz, którą chce wprowadzić do swojego zachowania zimą. Dokończcie zdanie "Po dzisiejszych zajęciach chcę pamiętać, że..."

Poproś kilka osób o odczytanie, w jaki sposób dokończyli zdanie. Nie komentuj każdego wpisu. Wystarczy krótka obserwacja w stylu:

Zobaczcie, jak różne decyzje tu się pojawiły. To znaczy, że każdy z was zabiera z tej lekcji coś swojego. Pamiętajcie, że zimy, śniegu i lodu nie należy się bać. Chodzi o to, żeby je rozumieć i podejmować mądre decyzje.

Autorką scenariusza jest Ilona Gregorczyk